

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΥΦΦ196	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	1 ^ο και άνω
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ο προσβλητικός λόγος στα ιστοριογραφικά κείμενα		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων.		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Κανένα		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (στα ελληνικά)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://elearn.uoc.gr/course/view.php?id=5750		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. <i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i> - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης. - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β. - Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων.
Στόχοι του μαθήματος είναι: - Η εμβάθυνση στο λογοτεχνικό είδος της βυζαντινής ιστοριογραφίας. - Η κατανόηση της χρήσης του προσβλητικού λόγου στα ιστοριογραφικά έργα. - Η μελέτη της θεωρίας του <i>ψόγου</i>, του <i>κοινοῦ τόπου</i> και της <i>ἡθοποιίας</i> - Η κατανόηση της γλώσσας, των χαρακτηριστικών του ύφους και των τεχνικών της αφήγησης στα ιστοριογραφικά έργα. - Η μελέτη των προβαλλόμενων ηθών κατά τη βυζαντινή περίοδο. - Η κατανόηση της πρόσληψης της ιστοριογραφίας κατά τη βυζαντινή περίοδο.
Γενικές Ικανότητες <i>Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;.</i> <i>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</i>

πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις Λήψη αποφάσεων Αυτόνομη εργασία Ομαδική εργασία Εργασία σε διεθνές περιβάλλον Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης Άλλες...
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών. - Αυτόνομη εργασία. - Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. - Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα. - Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. - Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.	

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

<u>1η διάλεξη:</u> Εισαγωγή στην βυζαντινή ιστοριογραφία - Ανάλυση των κύριων γνωρισμάτων της ιστοριογραφίας ως γραμματειακό. - Παρουσίαση της εξέλιξης της ιστοριογραφίας από τον 4ο αι. μ.Χ. έως τον 15ο αι. με αναφορά στους σημαντικότερους συγγραφείς. <u>2η διάλεξη:</u> Η θεωρία του ψόγου και της προσβολής. - Η θεωρία του προσβλητικού λόγου στα εγχειρίδια των προγυμνασμάτων (<i>ψόγος, κοινός τόπος</i>). - Το προγύμνασμα της <i>ήθοποιίας</i> και η διάπλαση του ήθους των προσώπων στα κείμενα. - Το <i>Περὶ ιδεῶν</i> του Ερμογένη και οι ιδέες της <i>τραχύτητος</i>, και της <i>σφοδρότητας</i>. - Οι <i>Χαρακτήρες</i> του Θεόφραστου. <u>3η διάλεξη:</u> Προκόπιος, <i>Ἀνέκδοτα</i> και <i>Αγαθίας, Ἱστορίαι</i>. - Ο Ιουστινιανός και η Θεοδώρα στα <i>Ἀνέκδοτα</i> του Προκοπίου. - Η παρουσίαση του Χοσρόη και του Ουρανίου από τον Αγαθία. <u>4η διάλεξη:</u> Θεοφάνης ο Ομολογητής, <i>Χρονογραφία</i>. - Ο ψόγος απέναντι σε εικονομάχους αυτοκράτορες όπως ο Κωνσταντίνος Ε΄ και ο Λέοντας Γ΄. <u>5η διάλεξη:</u> Ιωάννης Καμινιάτης, <i>Εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσσαλονίκης</i>. - Η ηθογράφηση του Λέοντα Τριπολίτη και των Σαρακηνών. <u>6η διάλεξη:</u> Κωνσταντίνος Ζ΄ Πορφυρογέννητος, <i>Βίος Βασιλείου</i>. - Ο ψόγος του Μιχαήλ Γ΄ και η σύγκρισή του με τον Βασίλειο Α΄. <u>7η διάλεξη:</u> Μιχαήλ Ψελλός, <i>Χρονογραφία</i>. - Ο χαρακτηρισμός του ήθους του Κωνσταντίνου Η΄ - Ο Ρωμανός Γ΄, η αυτοκράτειρα Ζωή και ο δεσμός της τελευταία με τον Μιχαήλ Δ΄. - Η κριτική του Ψελλού απέναντι στον Κωνσταντίνο Θ΄. - Η εκτεταμένη αρνητική παρουσίαση του Ρωμανού Δ΄. <u>8η διάλεξη:</u> Ιωάννης Σκυλίτζης, <i>Σύνοψιν ἱστοριῶν</i>. - Η παρουσίαση του Μιχαήλ Γ΄. - Η προσβλητική παρουσίαση του Νικηφόρου Φωκά ως τυραννικού ηγεμόνα. - Η αναφορά στον Μιχαήλ Δ΄ και τη Ζωή. <u>9η διάλεξη:</u> Άννα Κομνηνή, <i>Ἀλεξιάς</i>. - Η παρουσίαση του Ιωάννη Ιταλού. - Η αναφορά στους Βογομίλους, - Η ηθογράφηση των σταυροφόρων και η αφήγηση για το τέχνασμα του Βοημούνδου. <u>10η διάλεξη:</u> Νικήτας Χωνιάτης, <i>Χρονικὴ διήγησις</i>. - Ο ψόγος του Μανουήλ Α΄.
--

- Ο θάνατος του Κασταμονίτη και η παρουσίαση του άπειρου αντικαταστάτη του Κωνσταντίνου Μεσοποταμίτη, όπως και του τρόπου ζωής του Ισάακιου Β΄. - Ο ψόγος και η προσβλητική ηθογράφηση των σταυροφόρων μέσα από τις λεηλασίες τους.
11η διάλεξη: Ιωάννης ΣΤ΄ Καντακουζηνός, <i>Ιστορίαι</i> και <i>Δούκας, ιστορία</i>. - Η αναφορά στους ζηλωτές της Θεσσαλονίκης και η παρουσίαση του Αλέξιου Απόκαυκου από το έργο του Ιωάννη ΣΤ΄ Καντακουζηνού. - Ο ψόγος του όχλου των ανθενωτικών από τον Δούκα.
12η διάλεξη: <i>Χρονικό του Μωρέως</i>. - Η προσβλητική αναφορά στους «Ρωμαίους».
13η διάλεξη: Ανακεφαλαίωση – συμπεράσματα. - Συμπερασματικά σχόλια. - Ανασκόπηση του ρόλου του προσβλητικού λόγου στα ιστοριογραφικά έργα. - Η σκιαγράφηση του ήθους των προσώπων, οι πιθανές συναισθηματικές αντιδράσεις των αναγνωστών και οι πληροφορίες για την προβαλλόμενη ηθική της περιόδου. - Ο ψόγος και η προσβολή ως μέσα προπαγάνδας.

4. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.	Παραδόσεις εντός τάξης.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές.	• Προβολή υλικού μέσω PowerPoint. • Ανάρτηση υλικού στην πλατφόρμας e-learn. • Χρήση του Thesaurus Linguae Graecae (TLG) και του Lexikon zur byzantinischen Gräzität (LBG).	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS.	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Αυτόνομη μελέτη	83
	Τελική γραπτή εξέταση	3
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύνοψης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Τρίωρη γραπτή εξέταση που θα περιλαμβάνει: - Μετάφραση και ερμηνεία πρωτότυπου κειμένου. - Αναγνώριση και σχολιασμός της θεωρίας του ψόγου. - Αναγνώριση και σχολιασμός των θεμάτων και των μοτίβων της προσβολής. - Ερμηνευτικές ερωτήσεις. - Γενικότερες ερωτήσεις για το είδος της ιστοριογραφίας.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Εκδόσεις:

- Aerts, W. J. (έκδ.) (1990), *Michaelis Pselli Historia Syntomos*, CFHB 30, Berlin· New York: De Gruyter.
- Böhlig, G. (έκδ.) (1973), *Joannis Caminiatae de expugnatione Thessalonicae*, CFHB 4, Berlin: De Gruyter.
- de Boor, C. (έκδ.) (1883), *Theophanis chronographia*, τόμ. Α', Leipzig: Teubner.
- van Dieten, J. (έκδ.) (1975), *Nicetae Choniatae historia, pars prior*, CFHB 11.1. Berlin: De Gruyter.
- Diggle, J. (έκδ.) (2004), *Theophrastus. Characters*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Felten, I. (έκδ.) (1913), *Nicolai Progymnasmata*, Lipsiae: Teubner.
- Greco, V. (έκδ.) (1958), *Ducas. Istoria Turco-Bizantina (1341-1462)*, Bucharest: Academia Republicae Romanicae.
- Kambylis, A. και D. R. Reinsch (έκδ.) (2001), *Annae Comnenae Alexias*, CFHB 40/1, Berlin· New York: De Gruyter.
- Keydell, R. (έκδ.) (1967), *Agathiae Myrinaei historiarum libri quinque*, CFHB 2, Berlin: De Gruyter.
- Patillon, M. (έκδ.) (2008-2014), *Corpus rhetoricum*, τόμ Α'-Ε', Paris: Les Belles Lettres.
- Rabe, H. (έκδ.) (1913), *Hermogenis opera*, Stutgardiae: Teubner.
- Rabe, H. (έκδ.) (1926), *Aphthonii Progymnasmata*, Lipsiae: Teubner.
- Renauld, É. (έκδ.) (1926-1928), *Michel Psellos. Chronographie ou histoire d'un siècle de Byzance (976-1077)*, τόμ. Α'-Β', Paris: Les Belles Lettres.
- Schmitt, J. (έκδ.) (1904), *The Chronicle of Morea*, London: Methuen.
- Schopen, L. (έκδ.) (1828-1832), *Ioannis Cantacuzeni eximperatoris historiarum libri iv*, τόμ. Α'-Γ', Bonn: Weber.
- Sevcenko, I. (έκδ.) (2011), *Chronographiae Quae Theophanis Continuati Nomine Fertur Liber Quo Vita Basilii Imperatoris Amplectitur*, CFHB 42, Berlin: De Gruyter.
- Thurn, J. (έκδ.) (1973), *Ioannis Scylitzae synopsis historiarum*, CFHB 5, Berlin: De Gruyter.
- Wirth, G. και J. Haury (έκδ.) (1963), *Procopii Caesariensis opera omnia*, τόμ. Γ', Leipzig: Teubner.

Δευτερεύουσα βιβλιογραφία:

- Angold, M. και M. Whitby (2008), «Historiography», E. Jeffreys (επιμ.), *Oxford Handbook of Byzantine Studies*, Oxford: Oxford University Press, 838-852.
- Conley Th. (2010), *Toward a Rhetoric of Insult*, Chicago· London: University of Chicago Press.
- Δετοράκης, Θ. (1995-2003), *Βυζαντινή φιλολογία. Τα πρόσωπα και τα κείμενα*, τόμ. Α'-Β', Ηράκλειο: Δοκιμάκης.
- Δετοράκης, Θ. (2018), *Βυζαντινή φιλολογία. Τα πρόσωπα και τα κείμενα*, τόμ. Γ', Αθήνα: Κανάκης.
- Hunger, H. (1969/70), «On the Imitation (ΜΙΜΗΣΙΣ) of Antiquity in Byzantine Literature», *DOP* 23/24, 15-38.
- Hunger, H. (2010⁵), *Βυζαντινή Λογοτεχνία: η Λόγια Κοσμική Γραμματεία των Βυζαντινών*, Λ. Γ. Μπενάκης, Ι. Β. Αναστασίου και Γ. Χ. Μακρής (μετάφρ.), τόμ. Β', Αθήνα: ΜΙΕΤ.
- Jenkins, J. R. (1963), «The Hellenistic Origins of Byzantine Literature», *DOP* 17, 39-52.
- Kennedy, G. A. (1983), *Greek Rhetoric under Christian Emperors*, Princeton: Princeton University Press.
- Kennedy, G. A. (2003), *Progymnasmata: Greek Textbooks of Prose Composition and Rhetoric*, Leiden: Brill.
- Koster, S. (1980), *Die Invektive in der griechischen und romischen Literatur*, Meisenheim am Glan: Hain.
- Krallis, D. (2017), «Historiography as political debate», A. Kaldellis και N. Siniosoglou (επιμ.), *The Cambridge Intellectual History of Byzantium*, Cambridge: Cambridge University Press, 599-614.
- Καρπόζηλος, Α. (1997-2015), *Βυζαντινοί ιστορικοί και χρονογράφοι*, τόμ. Α'-Δ', Αθήνα: Κανάκης.
- Lilie, R.-J. (2014), «Reality and Invention: Reflections on Byzantine Historiography», *DOP* 68, 157-210.

- Ljubarskij, J. N. (2004), *Η προσωπικότητα και το έργο του Μιχαήλ Ψελλού*, Α. Τζέλεσι (μετάφρ.), Αθήνα: Κανάκης.
- Marciniak, P. (2016), «The art of abuse: Satire and invective in Byzantine literature. A preliminary survey», *Eos* 103.2, 349-362.
- Rosenqvist, J. O. (2008), *Η βυζαντινή λογοτεχνία από τον 6ο Αιώνα έως την Άλωση της Κωνσταντινούπολης*, Ι. Βάσσης (μετάφρ.), Αθήνα: Κανάκης.
- Wilson, N. G. (1991), *Οι Λόγιοι στο Βυζάντιο*, Ν. Κονομής (μετάφρ.), Αθήνα: Καρδαμίτσας.